

Poštovani,

zadovoljstvo nam je pozvati Vas na niz izlaganja pod naslovom

Što se danas istražuje na hrvatskom selu?

koja će u sklopu ciklusa Tribina IEF-a održati

Aleksandar Lukić, Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta i **Orlanda Obad**, Institut za etnologiju i folkloristiku

Gordana Berc, **Slavica Blažeka Kokorić** i **Ana Miljenović**, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet u Zagrebu

Olgica Klepač, bez afilijacije

Olga Orlić, Institut za antropologiju

u **četvrtak, 3. studenog 2016.** godine u **12 sati**
u knjižnici Instituta za etnologiju i folkloristiku
(Šubićeva 42, V. kat)

Srdačan pozdrav!

Institut za etnologiju i folkloristiku

Aleksandar Lukić diplomirao je 2001. na Geografskom odsjeku PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, na kojem iste godine upisuje poslijediplomski studij *Geografske osnove prostornog planiranja i uređenja*. Završava ga 2009. obranom doktorske disertacije *Tipologija ruralnih područja Hrvatske – geografski aspekt*. Postdoktorsko usavršavanje proveo je na Countryside and Community Research Institute, University of Gloucestershire, Ujedinjeno Kraljevstvo (2011). Godine 2016. izabran je u znanstveno-nastavno zvanje izvanredni profesor. Voditelj je domaćih i međunarodnih znanstvenih projekata. Znanstveni interes: istraživanje procesa u ruralnim i suburbanim područjima (turizam i rekreacija, kvaliteta življenja, prostorno planiranje i regionalni razvoj, teorijski pristupi i tipologije, lokacija i socijalne funkcije trgovačkih centara). Član je strukovnih udruga, član upravnog odbora Komisije za održivost ruralnih sistema Međunarodne geografske unije te član upravnog odbora hrvatske sekcije Europskog vijeća za sela i male gradove (ECOVAST).

Orlanda Obad viša je asistentica na Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Magistrirala je masovne komunikacije na University of North Carolina at Chapel Hill u SAD-u, a doktorirala na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu s temom *Europska unija u Hrvatskoj: društvena percepcija iz perspektive postkolonijalne teorije*. Dosad je objavila niz članaka i izlagala na skupovima u zemlji i u inozemstvu, a svojim istraživanjima o predodžbama o Europskoj uniji u Hrvatskoj sudjelovala je na trima međunarodnim projektima: COST “Remaking eastern borders of Europe: A network exploring social, moral and material relocations of Europe’s eastern peripheries” (2009-2013), Austrian Science and

Research Liaison Office “Negotiating Europe(anness): Austria, Slovenia and the Western Balkans in the process of EU-enlargement” (2009-2010) te Horizon 2020 projektu “Closing the Gap Between Formal and Informal Institutions in the Balkans (2016 -).

Novi akteri ruralnog razvoja – LEADER program i proces projektifikacije u ruralnim područjima Hrvatske

LEADER se često ističe kao uspješan primjer programa ruralnog razvoja, iako se brojna znanstvena istraživanja istodobno i kritički osvrću na njegovu implementaciju. Cilj je ovog članka pridonijeti razumijevanju djelovanja lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) u Hrvatskoj u početnoj fazi službene implementacije LEADER-a i u uvjetima stvaranja novih odnosa moći u ruralnim područjima.

Naglasak je na socijalnim obilježjima nove projektne klase povezane s LEADER-om, pitanjima financiranja, utjecaja lokalne politike te povjerenja i uključenosti lokalne zajednice. Metodološki okvir rada predstavlja geografski i tipološki pristup ruralnim područjima Hrvatske, kako bi LAG-ovi odabrani u uzorak odražavali demogeografsku, gospodarsku i socijalnu raznovrsnost ruralne Hrvatske. S predstavnicima izabranih LAG-ova provedeni su dubinski polustrukturirani intervjui. Rezultati upućuju na to da je u kontekstu povezanosti s lokalnim područjem djelovanja, u analitičkom smislu, podjela projektne klase na vanjsku i unutarnju mogući novi način njezina promatranja. Nadalje, iako se financijski indikatori uspješnosti projekta (iskorištenost sredstava) često koriste kao jedini ili vodeći kriteriji vrednovanja, istraživanje je pokazalo da se samo njima ne može utvrditi vjerodostojnost primjene načela LEADER-a, odnosno odgovor na najvažnije potrebe lokalnih zajednica. Utjecaj lokalne politike posebno je bio naglašen u područjima koja pripadaju hrvatskoj ruralnoj periferiji.

Olgica Klepač (1982.) diplomirala je sociologiju 2006. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Na istoj je instituciji 2010. godine upisala i Poslijediplomski doktorski studij sociologije u sklopu kojeg priprema obranu teze *Rezidencijalno podrijetlo učenika i odabir studija*. U razdoblju od 2008.–2012. godine radila je na Odsjeku za kulturalne studije Filozofskog fakulteta u Rijeci asistirajući pri izvedbi brojnih kolegija. Od 2013.–2016. godine dio je tima Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu u radu na projektu *Socijalni identiteti, pristup visokom obrazovanju i odabir studija*. Područje interesa vezuje uz urbanu/ruralnu sociologiju, te metodološka pitanja istraživačke prakse i interdisciplinarnog rada.

Namjera studiranja učenika različitog rezidencijalnog podrijetla – kapitali i simbolička vrijednost obitelji i zajednica odrastanja

Za učenike iz ruralnih sredina obrazovanje je jedan od glavnih mehanizama uzlazne društvene i geografske mobilnosti. Inozemna istraživanja u zemljama s velikim ruralnim područjima, uz demografske i ekonomske, bilježe i dinamične obrazovne trendove. Ruralno/urbano usporedbe učenika prema različitim obrazovnim ishodima ukazuju da učenici iz ruralnih sredina imaju niže aspiracije i rezultate na testovima, te u manjem broju upisuju četverogodišnje studije i diplomiraju. Ipak, pitanje doprinosi li ruralnost, i kako, nejednakim obrazovnim mogućnostima ostaje otvoreno.

Osnovni cilj rada je u hrvatskom kontekstu empirijski ispitati razlike u obrazovnim namjerama i orijentacijama učenika različitog rezidencijalnog podrijetla, a problematizira se i uloga ruralnosti u potrazi za mogućim objašnjenjima pronađenih razlika. Okvir Bourdieuove teorije prakse, kojeg čine koncepti kulturni, socijalni, ekonomski kapital te habitus i polje, proširen je interesom za prostorne nejednakosti obrazovnih mogućnosti s obzirom na rezidencijalno podrijetlo učenika. Poseban naglasak stavlja se na ispitivanje simboličke vrijednosti koju za učenike imaju obiteljski, školski kontekst, te kontekst zajednice odrastanja.

Deskriptivno i usporedno (hi-kvadrat, t-test) analizirani su podaci sakupljeni u proljeće 2014. godine na reprezentativnom uzorku maturanata trogodišnjih i četverogodišnjih srednjih škola regije Slavonija (N=439). Analize su potvrdile pretpostavljene urbano-ruralne razlike u namjeri studiranja i obrazovnim orijentacijama, razinama dostupnog kulturnog i ekonomskog kapitala, a potvrdio se i različit značaj konteksta odrastanja i školovanja za učenike različitog rezidencijalnog podrijetla.

Gordana Berc docentica je na Studijskom centru socijalnog rada, Pravni fakultet u Zagrebu. Od 2001. do danas sudjelovala je u nastavi različitih predmeta na Studijskom centru socijalnog rada (Socijalni rad s obitelji, Preventivni programi u socijalnom radu, Obiteljska terapija, Osnove savjetovanja, Školski socijalni rad). Danas predaje predmete Osnove savjetovanja, Školski socijalni rad i Posebni pristupi savjetovanju, kao i dva predmeta na postdiplomskom programu. U 2008. godini Gordana Berc šest je mjeseci sudjelovala je na Junior Faculty Program (JFDP) kao mlađi asistent na Sveučilištu u St. Thomas i Sveučilištu St. Catherine, Studiju socijalnog rada, St. Paul, Minnesota (SAD). U 2012. godini dobila je Katherine A. Kendall stipendiju na diplomskom studiju pod nazivom "Savjetovanje i terapija u tugovanju" na Sveučilištu St. Thomas / St. Catherine, škola socijalnog rada, St. Paul, Minnesota, SAD.

Slavica Blažeka Kokorić izvanredna je profesorica na Studijskom centru socijalnog rada, Pravni fakultet u Zagrebu na kojem je zaposlena od 1998. godine do danas. Od početka zapošljavanja na Pravnom fakultetu u Zagrebu do danas kontinuirano je uključena u izvođenje nastave na različitim kolegijima u okviru Katedre za područja socijalnog rada na Studijskom centru socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i to na kolegijima Socijalni rad s obitelji, Terenska praksa i Dramsko-pedagoški postupci u socijalnom radu te na diplomskom studiju iz predmeta Odabrana područja socijalnog rada – Obitelj te Terenska praksa. Sudjeluje i u izvođenju nastave na poslijediplomskom specijalističkom studiju iz psihosocijalnog pristupa u socijalnom radu, na poslijediplomskom specijalističkom studiju iz obiteljske medijacije te na doktorskom studiju iz socijalnog rada i socijalne politike.

Ana Miljenović docentica je na Studijskom centru socijalnog rada, Pravni fakultet u Zagrebu. Do sada je bila uključena u izvođenje kolegija Socijalni rad u organiziranju zajednice, Međunarodni socijalni rad, Teorijske osnove socijalnog rada, Interpersonalna komunikacija, a kao gost predavač i suradnik na terenskoj praksi na kolegijima Socijalni rad s grupom i Osnove savjetovanja. Završila je poslijediplomski specijalistički studij Psihosocijalni pristup u socijalnom radu 2012. godine, a 2015. je doktorirala na poslijediplomskom doktorskom studiju Socijalni rad i socijalna politika (Pravni fakultet u Zagrebu).

Kvaliteta života obitelji na različitim ruralnim područjima: primjer četiriju općina Sisačko - moslavačke županije

Ruralni kontekst nije jednoznačan pojam. On u sebi sadrži mnoge različitosti koje su rezultat sociokulturnog i povijesnog nasljeđa, ali i stupnja razvoja određene ruralne zajednice. Svrha je ovog rada ukazati na specifična obilježja ruralnih prostora koja se manifestiraju u različitim aspektima kvalitete života obitelji unutar iste regionalne cjeline. Kao primjer postojećih dispariteta istraživanjem su obuhvaćene četiri općine iz Sisačko-moslavačke županije: dvije općine koje su imale iskustvo ratnih stradanja te imaju indeks razvijenosti ispod 50% prosjeka Hrvatske (Dvor i Hrvatska Dubica) i dvije općine koje nisu bile pogođene ratom te im je indeks razvijenosti u rangu prosjeka Hrvatske (Velika Ludina i Lipovljani). Istraživanje je provedeno anketiranjem 390 roditelja djece osnovnoškolske dobi. Istraživanjem su obuhvaćeni sljedeći aspekti kvalitete obiteljskog života: materijalni i radni status, stambene

prilike, obrazovne mogućnosti djece, kvaliteta obiteljskih odnosa, prisutnost različitih stresora u obitelji, zdravstveno stanje članova obitelji, kvaliteta socijalne mreže, dostupnost socijalne podrške, društvena uključenost i integracija u zajednicu te percepcija kvalitete života u zajednici.

Rezultati istraživanja ukazuju na razlike u pojedinim aspektima kvalitete života obitelji s obzirom na stupanj razvoja lokalne zajednice i strukturu obitelji (nukleusne i proširene obitelji). Prikazane su specifične teškoće s kojima se susreću obitelji bez radno aktivnih članova u odnosu na obitelji sa zaposlenim članom. Zaključno, problematizirani su različiti čimbenici rizika i zaštite koji proizlaze iz obiteljskog i šireg okruženja, a koji u značajnoj mjeri utječu na ukupno funkcioniranje i kvalitetu života obitelji na tim ruralnim prostorima.

Olga Orlić doktorirala je antropologiju 2011. godine na Filozofskom Fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2001-2006. radila je kao kustosica u Etnografskom muzeju Istre u Pazinu. Od 2006. godine znanstvena je novakinja, a od 2013. godine znanstvena suradnica na Institutu za antropologiju. Sudjelovala je u različitim međunarodnim i nacionalnim istraživačkim projektima te vodila program popularizacije antropologije 2014/2015. godine. Jedna je od osnivačica interdisciplinarne skupine Ruralije koja okuplja znanstvenike različitih profila koji se žele znanstveno baviti ruralnim prostorom i tematikom, s ciljem da pojedini ili svi rezultati tih istraživanja budu primijenjeni kako bi se poboljšala kvaliteta života u ruralnim prostorima.

U kojoj su mjeri poduzetni poljoprivrednici iz ruralne okolice Dubrovnika?

Dubrovnik je u hrvatskom javnom diskursu prisutan uglavnom u kontekstu turizma (i filmske industrije u novije vrijeme), te je poljoprivreda tog područja rijetko kada u prvom planu. Projektom „*Agrobiznis – oplemenjivanje poljoprivredne baštine u prekograničnoj Dubrovačko – hercegovačkoj regiji*“ pokrenutim od strane Razvojne agencije grada Dubrovnika (DURA) i partnera, u okviru kojeg je ova studija provedena, želi se potpomognuti revitaliziranje tradicionalnih sustava znanja kao poljoprivredne baštine, s obzirom na to da je taj segment prepoznat kao važan dio dugoročnog održivog razvoja ruralne okolice Dubrovnika, ali i šire. Ideja ovog primijenjenog projekta je da se povežu postojeći neiskorišteni poljoprivredni potencijali okolice Dubrovnika s potencijalnim turističkim tržištem. Pri tom se naglasak želi staviti upravo na organske poljoprivredne proizvode za koje tržište u Hrvatskoj, u skladu sa svjetskim trendovima, raste. Prvi je korak bio ispitati kakvo je postojeće stanje, kakvi su problemi s kojima se poljoprivrednici susreću te postoji li interes i potencijal za organsku proizvodnju u selima koja administrativno pripadaju gradu Dubrovniku. Stoga je ovo istraživanje, koje je poduzeo interdisciplinarni tim istraživača, obuhvatilo i načine sadašnje distribucije poljoprivrednih proizvoda. Rezultati su pokazali širok raspon praksi koje dubrovački poljoprivrednici koriste želeći doprijeti do tržišta. U ovom izlaganju iznijet ću preliminarne rezultate dijela kvalitativnog istraživanja provedenog u svibnju 2016. godine, koji se tiču trenutnog poduzetničkog ozračja među poljoprivrednicima iz okolice Dubrovnika, odnosno, analizirati onaj dio podataka koji se tiču praksi i stavova o ne-poljoprivrednom, ali neizostavnom, dijelu aktivnosti poljoprivrednika – prodaji i plasmanu vlastitih proizvoda.